

Motion till riksdagen 2005/06:Kr417

av **Gunilla Tjernberg m.fl. (kd)**

Skapande verksamhet

Motionen delad mellan flera utskott

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3	Inledning	4
4	Barn och ungdom	4
4.1	170 miljoner kronor årligen i en satsning på kultur för barn och unga	4
4.2	En kultur- och musikskola i varje kommun.....	5
4.3	Se över utbildningen av dramapedagoger	5
5	Dans, musik och teater	5
5.1	Pris- och löneomräkning	6
5.2	Riksinstitutioner	6
5.2.1	Operan och Dramaten.....	7
5.2.2	Dansens Hus.....	7
5.2.3	Riksteatern.....	8
5.3	Regional musik, teater och dans.....	8
5.3.1	Ökat stöd till Göteborgsoperan.....	9
5.3.2	Ingen skatt på traktamenten och reseersättningar	9
5.4	Bättre villkor för de fria grupperna	9
6	Musik	10
6.1	Sveriges Radios ansvar för konstmusiken	10
6.2	Orkesterverksamhet.....	11
6.3	Gemensam satsning på unga musiker.....	11
6.4	Folkmusik.....	12
6.5	Förbättra villkoren för musikarrangörer	13
7	Bild och form	13
7.1	Förändra Statens konstråds verksamhet	13
7.2	Samtidskonst och konstpedagoger	14
7.3	Form- och designutredningen.....	14
7.4	Hemslöjd – en viktig del av vårt svenska kulturarv.....	15
8	Film	15
8.1	Filmavtalet	16
8.2	Filminstitutet	16
8.3	Rörliga bilder	16
9	Konstnärernas villkor	17

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en kultursatsning för barn och unga.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om målsättningen en musik- och kulturskola i varje kommun.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning som ser över efterfrågan av och utbildningssituationen för dramapedagoger.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om pris- och löneomräkningen för de fria grupperna och Teateralliansen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändamålsfastigheternas hyror.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Riksteatern medvetet skall prioritera verksamhet utanför Stockholm.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av resurser till länsmusiken samt annan regional musik-, teater- och dansverksamhet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om principerna för statens anslag till de regionala kulturinstitutionerna.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om traktamenten och reseersättningar.²
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om situationen för de fria grupperna.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om scener för populärmusiken.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Sveriges Radios ansvar för konstmusiken.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det gemensamma ansvaret för utbildningen av unga musiker.¹
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att genomföra en utredning om spelmansstämmornas och festivalernas roll i kulturlivet.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändringar i Statens konstråds verksamhet utifrån den översyn som nu är genomförd.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en satsning på konstpedagogiken.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om form och design.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om filmavtalet.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om medel till regionala filmcentrum.

Fel! Okänt namn på

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att offentlighetsprincipen bör gälla för Stiftelsen Svenska Filminstitutet.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av reformarbete för att bevara kulturarvet av rörliga bilder.

¹Yrkandena 2, 3 och 13 hänvisade till UbU.

²Yrkande 9 hänvisat till SkU.

Fel! Okänt namn på

3 Inledning

Människan har en inbyggd skaparlust. Så länge vi vet har människor uttryckt känslor och önsningar genom konsten. Långt innan människan var bofast uttryckte hon sig genom bilder och danser, och små barn tecknar och dansar ofta helt naturligt. Livet måste vara något mer än att bara överleva. Vi måste alla finna sätt för att känna njutning i livet, och konsterna kan vara ett sätt. Det handlar både om att ge uttryck för sin egen skaparlust och om att ta emot och njuta av det andra skapar.

4 Barn och ungdom

Små barn har ofta en självklar inställning till kultur och skapande. Denna naturliga skaparlust och nyfikenhet bör tas till vara och stärkas av såväl föräldrar som andra vuxna runt barnet. Kristdemokraterna välkomnar den aktionsgrupp för barnkultur som tillsattes förra året för att utveckla barnkulturen. Aktionsgruppen ska under våren 2006 presentera sin rapport, och vi hoppas att det ska resultera i konkreta förslag för hur det offentliga ska stärka sina satsningar för barnkulturen i hela Sverige.

4.1 170 miljoner kronor årligen i en satsning på kultur för barn och unga

Kulturen främjar det kreativa tänkandet och fantasin och därmed inlärningsförmågan. Kulturverksamhet gör det möjligt för människor med olika bakgrund att mötas på lika villkor. Det är viktigt att förskolan och skolan kan erbjuda olika former av kulturaktiviteter för eleverna. Kultur får inte bara bli korta projekt eller enstaka besök utan bör i stället vara en ytterligare dimension i skolarbetet. För att på bästa sätt ta till vara till exempel teater- eller museibesöket bör samarbetet mellan skolorna och teater- och museibranschen stärkas. Det finns flera goda exempel på skolor som aktivt arbetat med till exempel drama- eller musikpedagogik och som därigenom förbättrat såväl inläringen som arbetsmiljön i skolan.

För att möjliggöra detta vill Kristdemokraterna införa ett statlig bidrag för kultur för barn och unga. Bidraget är 170 miljoner kronor per år, vilket motsvarar ungefär 130 kronor per barn och år. Syftet är att stärka förskolebarns och grundskoleelevers tillgång till professionell kulturell verksamhet. Bidraget kan både användas för direkt stöd för kulturverksamhet på skolorna/förskolorna men det kan även gå direkt till teatergrupper eller museer för att de ska kunna erbjuda kostnadsfri kulturverksamhet för skolor och förskolor. Det är också viktigt att folkbildningens och folkrörelsernas kompetens som kulturarrangörer tas till vara i denna satsning. Deras engagemang kan ha särskilt stor betydelse i mindre orter där tillgången till kulturupplevelser är begränsad.

4.2 En kultur- och musikskola i varje kommun

De kommunala kultur- och musikskolorna har under de senaste decennierna grundlagt och utvecklat många människors musikintresse. Under många år har stödet till kultur- och musikskolorna minskat, men under det senaste åren har siffrorna vänt och pekar nu något uppåt. De flesta kommuner har insett betydelsen av dessa skolors verksamhet, men tyvärr är det åtta kommuner som helt saknar musik- och kulturskola.

Ett viktigt arbete för musik- och kulturskolorna bedrivs av SMoK, Sveriges musik- och kulturskoleråd. Det pris som SMoK sedan några år utdelar till årets bästa kultur- och musikskola har bidragit till att öka uppmärksamheten kring deras betydelse för hela kommunens utveckling. Kristdemokraterna anser att det bör finnas en kultur- och musikskola i varje kommun och att alla barn ska ha möjlighet att få spela ett instrument under sin skoltid.

4.3 Se över utbildningen av dramapedagoger

Ett område med direkt anknytning till kultur och skola är det alltmer efterfrågade dramapedagogiska arbetet. Dramapedagogiken används till exempel med stor framgång i olika problemsituationer i skolan, men också organisationer, föreningar, vårdsektorn och näringslivet använder sig av dramapedagogik. Dramapedagogernas utbildningssituation måste aktualiseras. Yrkesutbildningen bedrivs i dag endast i mycket liten skala, och många söker till det begränsade antalet utbildningsplatser. Behoven av dramapedagogik är stora, och efterfrågan på utbildade dramapedagoger överstiger med råge tillgången. Riksdagens majoritet har i tidigare behandling av denna fråga hänvisat till att det inom den nya lärarutbildningen finns en möjlighet att ha drama som tillval. Det är anmärkningsvärt att riksdagens majoritet inte kan se skillnaden på en utbildning i dramapedagogik och ett tillvalsämne inom lärarhögskolan. Vi vidhåller därför vårt tidigare krav på en utredning som ser över efterfrågan och utbildningssituationen för dramapedagoger.

5 Dans, musik och teater

Dans, musik och teater är konstformer som var och en spelar sin unika roll för den skapande människan. Det är konstformer som alla människor har en relation till och kommer i kontakt med. Särskilt musiken har en nära och gränslös betydelse för människor. Musiken finns tillgänglig för alla människor dygnet runt genom radio, tv och cd-skivor. Få andra kulturområden visar med sådan tydlighet hur kultur kan bidra till mänskligt välbefinnande.

Teater är en konstform som ger stora möjligheter till inlevelse och identifikation. Antalet besökande vid teatrarna ökar för varje år. Den sammanlagda publiksiffran för år 2003 var 3,54 miljoner vid de 21 935 föreställningar som framfördes. Cirka 40 % av dessa var barn- och ungdomsföreställningar.

Fel! Okänt namn på

Dans är ett uttrycksmedel för individen, samtidigt som den har en social funktion som kan stärka gemenskap och samarbetsförmåga. Dans som konstnärligt uttryck har länge betraktats som en exklusiv konstform men befinner sig sedan några år i ett expansivt skede. Intresset för att se dans på scen har ökat, liksom intresset att själv delta i dansaktiviteter. Inte minst gäller detta barn och ungdomar. Den nya satsningen på dans i skolan som har initierats av Nationellt centrum för främjande av fysisk aktivitet hos barn och ungdom och Myndigheten för skolutveckling kommer förhoppningsvis att ytterligare stärka denna utveckling.

Den verksamhet som bedrivs inom musik-, teater- och dansområdet visar att gränserna mellan det professionella kulturlivet och amatörverksamhet handlar mer om gradskillnad än artskillnad och att den breda amatörverksamheten är en förutsättning för den specialiserade professionella nivån och vice versa. Vår syn på och stöd till amatorkulturen redovisas i motionen *Folkrörelser och folkbildning*.

5.1 Pris- och löneomräkning

År efter år har Kulturrådet, teatrar, orkestrar, fria grupper och andra kritiserat den bristande pris- och löneomräkningen för kultursektorn. Regeringen fortsätter hävda att de gör stora satsningar på området trots att verkligheten innebär alltmer urholkade anslag. I sitt budgetunderlag för 2006 lyfter Kulturrådet fram denna fråga som en av de mest prioriterade inom kultursektorn. Regeringen hävdar att det inte kan gälla andra regler för statsbidragen inom kultursektorn än för statsbidragen inom andra områden. Problemen ligger dock i att vissa anslag inom kultursektorn inte omfattas av någon pris- och löneomräkning över huvud taget trots att större delen av anslagen går till löner. Det gäller till exempel anslaget till de fria grupperna och till Teateralliansen. Det finns all anledning att rikta kritik mot regeringens sätt att handskas med denna fråga. Problemet har varit väl känt sedan länge och måste åtgärdas. Förra året gjorde riksdagens kulturutskott ett uttalande till regeringen i denna fråga men trots detta har inget hänt. I år gör regeringen förhållandevis stora anslagsökningar till de fria grupperna och till Teateralliansen men fortfarande föreslås inte någon generell pris- och löneomräkning. Det innebär att de akuta problemen löses, men om ett par år kommer anslagen återigen ha urholkats och situationen blir den samma som nu. Kristdemokraterna kräver att anslagen till de fria grupperna och Teateralliansen omfattas av pris- och löneomräkning samt att regeringen tar ett helhetsgrepp kring detta problem på hela kulturområdet.

5.2 Riksinstitutioner

Nationalscenernas betydelse både som förvaltare av det kulturella arvet och för konstnärlig förnyelse kan inte överskattas. De har från sin centrala position ett ansvar för att stärka intresset för och utvecklingen av teater, dans och

musik i vårt land. Ett problem som tyvärr kastat sin skugga över riksinstitutionernas verksamhet de senaste åren har varit frågan om pensionerna. Statministern utlovade så sent som i regeringsförklaringen för några veckor sedan att pensionsfrågan nu äntligen skulle lösas i den kommande budgetpropositionen. Nu kan vi se att det var enbart tomma ord. Frågan om de höjda pensionspremierna för institutionerna verkar visserligen efter ett par års förhandlingar vara löst, men frågan om den så kallade Pisapensionen och den kompletterande tjänstepensionen för dansare och skådespelare skjuts än en gång på framtiden. Än en gång får vi läsa att regeringen kommer att återkomma i dessa frågor. Det är oansvarigt. Vi utvecklar vår syn vidare på detta område i en gemensam motion med Moderaterna, Folkpartiet och Centerpartiet, *Konstnärernas villkor*.

Riksinstitutionerna inom musik, dans och teater drabbas även av regeringens generella neddragning på samtliga anslag med 0,6 %. I praktiken innebär det att institutionerna inte får fullständig ersättning för pris- och löneökningar under de kommande åren.

5.2.1 Operan och Dramaten

Operan och Dramatiska Teatern är i högsta grad levande kulturklyoder. Det är angeläget att dessa nationella institutioner är öppna och tillgängliga för en bred allmänhet så att den del av kulturarvet som de förmedlar kan föras vidare till kommande generationer. Verksamheten vid dessa nationalscener måste ständigt förnyas och hålla en hög konstnärlig kvalitet. På så sätt kan de vara en inspiration för andra mindre institutioner runtom i landet.

Hyrorerna har, liksom för många andra kulturinstitutioner, varit ett problem för Operan och Dramaten (se även motion *Arkiv, bibliotek och museer*). En allt större del av anslagen har gått till att bekosta hyran för deras stora fastigheter. För att möta kritiken mot hyressättningen för ändamålsfastigheterna tillsatte regeringen för ett par år sedan en kommitté som fick i uppdrag att se över hyressättningen inom kultur- och högskolesektorn. Denna överlämnade sitt betänkande i april 2004 (SOU 2004:28), och där konstateras att det finns många brister när det gäller hyressättningen för ändamålsfastigheter. Vi förväntar oss att regeringen snarast återkommer till riksdagen med förslag utifrån kommitténs betänkande.

5.2.2 Dansens Hus

Dansens Hus gör svensk och internationell samtida koreografi på hög professionell nivå tillgänglig. Eftersom dansen, till skillnad från teatern, saknar fasta institutioner ute i landet har Dansens Hus blivit ett nationellt verktyg för att lyfta fram dansen som konstform. De producerar ingenting själva utan fungerar som en gästscen där såväl nationella som internationella grupper kan finna en publik. Dansens Hus har lyckats med det svåra konststycket att locka nya grupper till att intressera sig för den moderna dansen. Hela 25 % av publiken är under 26 år.

Efter flera års påpekanden från bland annat Kristdemokraterna har regeringen börjat arbeta med frågor kring dansen och dansens infrastruktur run-

Fel! Okänt namn på

tom i hela landet. Dansens Hus fick för ett par år sedan ett samordnande ansvar för att skapa Dansnät Sverige. Det är en organisation som sedan dess haft det nationella uppdraget för dans. Satsningen på Dansnät Sverige permanentas nu av regeringen, vilket vi välkomnar. Kulturrådet har även på regeringens uppdrag tagit fram ett nationellt handlingsprogram för dansen, och en överenskommelse om att stärka dansen i skolan har gjorts. Allt detta är mycket positivt. Nu är det dock viktigt att den verksamhet som initierats följs upp och ges långsiktiga förutsättningar. I sitt budgetunderlag för 2006 lyfter Kulturrådet fram dansen som en av de tre viktigaste områdena för satsningar de kommande åren. Vi stöder därför de föreslagna anslagsökningarna bland annat för skapandet av en Dansallians motsvarande Teateralliansen och satsningarna på dansen inom den fria scenkonsten.

5.2.3 Riksteatern

Riksteatern har mycket stor betydelse för svenskt teaterliv. Riksteaterns verksamhet ger människor i hela landet möjlighet att se god teater av hög kvalitet. Den konstnärliga kvaliteten i verksamheten är hög, vilket gör teatern till en inspirationskälla för förnyelse av svensk teaterkonst. Uppgiften att sprida teater över hela landet är Riksteaterns viktigaste uppgift, och deras decentraliserade organisation av teaterföreningar ligger väl i linje med den kristdemokratiska kulturpolitiken. Sedan några år tillbaka driver också Riksteatern en mycket framgångsrik teaterverksamhet vid Södra Teatern i Stockholm. Riksteaterns ambition måste dock även fortsättningsvis vara att bedriva en större andel av sin verksamhet ute i landet så att inte verksamheten alltmer koncentreras till Stockholm. I dag genomförs 32,9 % av Riksteaterns föreställningar i Stockholms län. Det måste finnas en medveten strävan att minska detta antal till förmån för andra län. Det är också viktigt att Riksteatern strävar efter ett nära samarbete med de regionala teatrarne så att de inte konkurrerar med utan kompletterar varandra.

5.3 Regional musik, teater och dans

Runtom i Sverige bedrivs en levande och kraftfull kulturverksamhet i olika former. Detta är en lika viktig del av det svenska kulturlivet som det som sker i våra storstäder, om än mindre uppmärksammat. Kristdemokraterna anser att staten kan bidra till att skapa ett levande Kultur-Sverige genom att ge näring till regionala kulturcentrum. Dessa regionala centrum av scener och kulturella mötesplatser kan verka som stödjepunkter för att sprida kulturen i hela landet. Att det finns välfungerande scener för musik, dans och teater är också en förutsättning för att den regionala kulturen ska frodas. För att möjliggöra ett förstärkt arbete för den regionala kulturen anser vi att bidragen till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner ska öka. Tidigare har stora nedskärningar gjorts på detta område. Vi gör därför en satsning på 40 miljoner kronor årligen.

För att en regional kulturinstitution ska få statliga stöd krävs att regionen eller kommunen där institutionen ligger satsar lika mycket som staten. Sänker regionen sitt anslag sänker även staten sitt anslag. På detta sätt krävs ett ansvarstagande från regionen för kultursatsningarna i deras område. Vi anser att detta är en bra ordning. Däremot måste det vara lika självklart att om regionen höjer anslaget ska även staten höja anslaget. Men så är det inte i dag. Det anser vi vara obegripligt och begär att regeringen ändrar policyn för detta.

Det är också viktigt att de bidragssystem som formas på nationell och regional nivå kompletterar och förstärker varandra. Kulturrådet har i undersökningar konstaterat att kulturinstitutioner, grupper och föreningar ibland ställs inför motstridiga målsättningar för att få statligt respektive kommunalt stöd. Det är inte rimligt.

5.3.1 Ökat stöd till Göteborgsoperan

För att kulturen ska få fäste ute i regionerna krävs vissa fasta institutioner. Göteborgsoperan är en sådan institution som fått stor betydelse för kulturlivet i regionen. Sedan invigningen 1994 har den uppnått mycket goda resultat och nått ut till en bred publik. Repertoaren är bred och innehåller såväl nyskapande opera- och dansverk som mer publikfriande musikaler och dansuppsättningar. Under de senaste åren har operan haft en beläggning på stora scenen på över 80 % vilket är högre än Kungliga Operan i Stockholm. Vi vill ge ett ökat stöd till Göteborgsoperan som en del i den regionala musik-, teater- och dansverksamheten.

5.3.2 Ingen skatt på traktamenten och reseersättningar

Ett stort problem för kulturinstitutionerna, och då särskilt de regionala, är frågan om inhyrda artisters traktamenten och resekostnader. Sedan ett år tillbaka är teatrar och orkestrar tvingade att betala skatt och sociala avgifter för artisternas resor, boende och traktamenten. Detta har inneburit kraftigt ökade kostnader framför allt för de scener som ligger långt från storstäderna. Resultatet har blivit att teatrarna har mindre resurser att lägga på uppsättningarna. Vi anser inte att detta är rimligt och kräver därför att regeringen gör en översyn över lagstiftningen på detta område. Militären och företag inom byggbranschen som verkar på andra orter än där arbetarna är bosatta slipper avgifter av detta slag. Det borde även gälla kulturinstitutionerna.

5.4 Bättre villkor för de fria grupperna

De fria grupperna har i dag en självklar plats i svenskt kulturliv och de står för mer än en tredjedel av alla föreställningar som framförs i Sverige varje år. De är som en frisk vind som blåser genom Kultur-Sverige och de söker sig på otraditionella vägar fram till en ny publik. Ingen kan i dag ifrågasätta de fria gruppernas betydelse, och det är därför en självklarhet att de ska ges rimliga ekonomiska villkor att fortsätta verka. Anslaget till de fria grupperna kompenseras inte för pris- och löneökningar trots att en stor del av anslaget går just

Fel! Okänt namn på

till löner. Eftersom de flesta fria grupper även är anslutna till gällande kollektiv- och pensionsavtal är den bristande löneomräkningen ett stort problem. För att de fria grupperna ska kunna leva upp till sina åtaganden tvingas Kulturrådet stödja allt färre grupper, vilket naturligtvis inneburit ett dråpslag för många fria grupper.

Många skådespelare, dansare och musiker arbetar under förhållanden som vi aldrig skulle acceptera för andra yrkesgrupper. Att ha någonstans att repetera, att få lön, att hinna repetera, är några av de grundläggande verksamhetsfrågor där offentliga kulturmedel kan verka stödjande för de fria grupperna. För att kompensera de fria grupperna för den bristande pris- och löneomräkningen och för att möjliggöra nya satsningar på detta område föreslår Kristdemokraterna att regeringens förslagna satsning på 20 miljoner kronor blir en permanent anslagsökning även för 2007 och 2008. Det innebär en satsning på 60 miljoner kronor på tre år, vilket är en ökning med 24 miljoner kronor i jämförelse med regeringen.

6 Musik

Musiken har en särställning bland konstformerna. Genom radio och tv når musiken ut till alla människor och är en naturlig del i vardagen på ett annat sätt än de flesta andra konstformer. Varje år sänder Sveriges Radio mer än 50 000 timmar musik och televisionen mer än 400 timmar. Därtill kommer de kommersiella radiokanalerna som ofta i stort sett har enbart musik i sitt utbud. Radions musikutbud når på ett överträffat sätt ut till alla människor, och det är därför viktigt att deras utbud speglar musikens bredd och att såväl äldre som nyproducerad svensk musik ges utrymme.

Den inspelade musiken kan dock aldrig ersätta det levande framförandet. Konserter med levande musik spelar en omistlig roll i musiklivet. Mer än hälften av befolkningen går på minst en konsert varje år, vilket gör konserten till en av de mest spridda kulturaktiviteterna i Sverige. Eftersom det finns ett så stort intresse för konserter är det viktigt att det finns ett utbud som representerar olika delar av musikområdet. Kulturrådet har bland annat påpekat bristen på scener för populärmusiken, vilket bör uppmärksammas av riksdag och regering. Kulturrådet bör få i uppdrag att se över vad som krävs för att de ska ha möjlighet att stödja en utveckling av scener för populärmusiken.

6.1 Sveriges Radios ansvar för konstmusiken

Sveriges Radio har ett särskilt ansvar för att garantera en bredd i musikutbudet. Det är en bredd som de kommersiella kanalerna inte kan erbjuda. Ansvaret för mångfald och kultur regleras i SR:s sändningstillstånd. Vi ser därför med oro på den diskussion som pågår inom SR om att eventuellt sluta sända klassisk musik/konstmusik i radions kanal P 2. Anledningen sägs vara alltför få lyssnare, och i diskussionerna har det nämnts att konstmusiken i framtiden

enbart ska erbjudas via Internet. Många äldre lyssnar i dag på P 2. De saknar ofta kunskap om och tillgång till Internet. Att enbart erbjuda konstmusiken via nätet skulle därför stänga ute många av dem som i dag lyssnar på kanalen.

Enligt en nyligen publicerad utredning från Svensk Scenkonst och Musikaliska akademien lyssnar 43 % av svenskarna regelbundet på konstmusik. Det visar att det finns en stor potential för en kanal som är inriktad mot denna genre.

6.2 Orkesterverksamhet

Runtom i landet finns ett antal större och mindre professionella orkestrar som med stöd av stat, kommuner och landsting framför orkestermusik i hela landet. Det är såväl fria musikgrupper som regionala orkestrar och länsmusiken. Orkestrarna är beroende av bidrag från det offentliga, vilket också gör dem sårbara för förändringar i den offentliga budgeten. Kulturrådet har i sin utredning *orkester.nu* efterfrågat en ökad långsiktighet från stat, kommun och landsting när det gäller stöd till orkesterinstitutionerna.

Även om orkesterverksamheten finns spridd i hela landet är verksamheten fortfarande på många sätt storstadscentrerad. Det är i storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö som de stora institutionerna finns, här sker den övervägande delen av utbildningen av musiker och här finns de största möjligheterna att verka på frilansbasis. Många orkestrar ute i landet har därför ofta problem med rekrytering av till exempel vikarier. Det finns också många platser i landet dit orkestrarnas verksamhet aldrig eller mycket sällan når. Det är därför särskilt viktigt att de regionala orkestrarna får ekonomiskt stöd för att öka sin turnerande verksamhet.

Kulturrådet har i sin utredning också påpekat ett problem som rör själva orkesterorganisationen. Under de senaste åren har länsmusikens verksamhet alltmer inneburit att starta och/eller utveckla orkestrar och orkesterverksamhet. Det har inneburit att två parallella organisationer för orkestermusik håller på att byggas upp, både de regionala orkestrarna och länsmusiken. Kulturrådet ser en risk i en sådan utveckling som kan innebära att det ursprungliga länsmusikuppdraget försvinner.

I enlighet med en kristdemokratisk motion gav riksdagen våren 2002 ett tillkännagivande till regeringen om behovet av en översyn av orkestrarnas situation. Utredningen tillsattes förra året och ska avslutas i januari 2006. Vi ser med spänning fram emot resultaten av utredningen, och vi hoppas att den kan bli startskottet för satsningar och reformarbete inom orkestermusiken.

6.3 Gemensam satsning på unga musiker

Ett ökande problem för orkestrar i hela landet är rekryteringen av unga musiker. Även på musikhögskolorna har man under senare år uppmärksammat att antalet sökande har minskat för vissa instrument och kunskapen hos de sö-

Fel! Okänt namn på

kande har försämrats. En av anledningarna tros vara bristande utbildning i de kommunala kultur- och musikskolorna. Inte ens i de största musikskolorna i Sverige finns längre undervisning i alla orkesterinstrument. Särskilt kritisk är situationen för ett flertal blåsinstrument. Det finns i dag inget övergripande ansvar för musikutbildningen på grundnivå. Det är inte heller rimligt att tänka sig att alla kultur- och musikskolor ska kunna erbjuda utbildning i alla instrument men något måste göras. Kristdemokraterna anser att staten bör initiera ett samarbete mellan bland andra Kulturdepartementet, Kommunförbundet, Sveriges Kultur- och Musikskoleråd (SMoK) Sveriges Orkesterförbundet, studieförbunden samt musikhögskolorna för att hitta kreativa lösningar för att garantera en bred svensk musikutbildning även i framtiden. Ansvaret för enskilda instrument får inte falla mellan stolarna.

6.4 Folkmusik

Den svenska folkmusiken måste uppmärksammas och i alla sammanhang ses som en tillgång. Intresset för folkmusiken har växt sedan 1990-talet och nått en yngre publik. I takt med den ökande internationaliseringen har behoven av att profilera sig utomlands ökat, så också på folkmusikens område. Dessvärre är möjligheterna för sådant utbyte starkt begränsade, och folkmusiken och folkdansen har varit särskilt missgynnade vid fördelning av stöd till internationellt samarbete. Vi förväntar oss att Kulturrådet ska ta ett större ansvar för en jämnare genrefördelning vid bidragsgivningen.

År 1999 invigdes Stallet, en fast scen för folk- och världsmusik. Att detta och liknande centrum bildas är ett positivt steg i utvecklingen av det svenska musiklivet, och det innebär en manifestation för folkmusiken som självständig genre. Det är dock värt att påminna om att detta endast utgör det första steget i en process för att folkmusiken skall nå en jämlik ställning med andra genrer. Det är därför angeläget att verksamheterna följs upp och får etablera sig genom långsiktiga satsningar och helhetslösningar. Amatörverksamhet, arrangörsföreningar och festivaler är viktiga element för att folkmusikens bas och bredd skall säkras.

Vi vill också uppmärksamma festivalernas och spelmannsstämmornas betydelse för musiklivet. Medan till exempel Finland vunnit internationell uppmärksamhet och erkännande för sin långsiktiga utveckling av festivalutbudet finns en motsatt tendens i Sverige. I stället för att lyftas fram i kulturpolitiska sammanhang tvingas spelmannsstämmorna och festivalerna motivera sin existens, vilket är olyckligt då folkmusiken utgör ett omistligt kulturarv. Kristdemokraterna vill understryka vikten av att en utredning om spelmannsstämmornas och festivalernas roll i kulturlivet ska påbörjas. I dag finns inga statliga resurser för detta ändamål, vilket även påpekats av Kulturrådet.

6.5 Förbättra villkoren för musikarrangörer

Kulturlivets eldsjälur, amatörer och ideella arbetare spelar en ovärderlig roll inom kulturlivet, och därför bör åtgärder för att utveckla amatörkulturområdet vidtas. Samtidigt kan inte verksamheterna enbart ske med ideella insatser. Bland annat måste arrangörsfrågan lösas så att fler arrangörer får möjlighet att arbeta hel- eller deltid med sin verksamhet. Duktiga, aktiva arrangörer är ofta av avgörande betydelse för musikens spridning. Det är nödvändigt att stärka musikarrangörerna för att alla musikgenrer ska få stöd att nå ut till sin publik.

7 Bild och form

Genom bildkonst, skulpturer och installationer kan vi finna nya sätt att se på världen. Konsten utmanar det invanda, visar på skönheten i det enkla och framställer urklipp ur verkligheten i form och färg.

7.1 Förändra Statens konstråds verksamhet

Statens konstråd har i uppgift att verka för att konst blir ett naturligt och framträdande inslag i hela samhällsmiljön. De ansvarar för att förvärva god samtidskonst till statens byggnader och andra lokaler för statlig verksamhet, medverkar till att konst tillförs även andra gemensamma miljöer och sprider kunskap om konstens betydelse för en god samhällsmiljö. Eftersom praxis i Sverige är att 1 % av byggnadskostnaden i offentligt byggande ska gå till konstnärlig utsmyckning är Statens konstråd en av de viktigaste konstbeställarna i landet. Det offentligas inköp av konst syftar alltså både till att skapa vackra miljöer och göra samtida konst tillgänglig för allmänheten men den syftar även till att skapa arbetstillfällen för svenska konstnärer. Detta är därför en mycket viktigt verksamhet.

Det finns dock kritik mot Statens konstråds genomförande av sitt uppdrag. Riksdagen begärde därför att regeringen skulle göra en översyn av Konstrådets verksamhet. Regeringen gav därför Statskontoret i uppdrag att göra översynen, och i maj 2005 presenterades rapporten *Nya former för Statens konstråds verksamhet*. I rapporten bekräftas en del av den kritik som lyfts fram av bland annat oss och flera konstnärorganisationer. Det handlar till exempel om brister vid upphandling av konst där Statskontoret anser att tävlingar och parallella skissuppdrag borde användas i betydligt större omfattning. Statskontoret lyfter även fram att Konstrådet i vissa fall i alltför liten grad lyssnat på brukarna vid större inköp till statliga miljöer. Ytterligare ett intressant konstaterande är det dubbelarbete som det innebär att Konstrådet köper in konst som placeras ut i statliga miljöer samtidigt som även Moderna museet och Nationalmuseum har en utlåningsverksamhet av konst till statliga miljöer.

Fel! Okänt namn på

Kristdemokraterna stöder inte alla slutsatser i Statskontorets rapport men klart är att där finns ett antal påpekanden som måste tas på största allvar. Vi tror att Statens konstråd har en viktig uppgift även i framtiden, men då är det nödvändigt att vissa förändringar görs bland annat gällande upphandling och brukarinflytande. Kristdemokraterna begär därför att regeringen ska återkomma med förslag på förändringar av Konstrådets organisation och uppgift. Medvetna om Statskontorets mycket omfattande kritik är det också anmärkningsvärt att regeringens enda kommentar till översynen i budgetpropositionen är att den inte bör leda till någon åtgärd vad gäller Konstrådets uppdrag.

7.2 Samtidskonst och konstpedagoger

En förutsättning för att samtidskonst skall kunna visas, förstås och diskuteras är att utställningsarrangörer har tillgång till konstpedagoger. I dag finns en stor brist på utbildade konstpedagoger och behovet är stort inom hela området. Riksutställningar arbetar inom ramen för den statliga kulturpolitiken med vandringsutställningar samt med att utveckla utställningsmediet konstnärligt, pedagogiskt och tekniskt. De har förklarat sig beredda att ta ansvar för utbildningar inom sina specialområden, under förutsättning att de får ekonomiskt stöd för det. Detta bör övervägas liksom Kulturrådets förslag att Moderna museet ska få spela en mer aktiv roll i utbildningen av konstpedagoger. Sammantaget finns tillräckligt med underlag för att regeringen inom kort skulle kunna återkomma till riksdagen med en åtgärdsplan för en konstpedagogisk satsning. Kulturrådet genomförde för ett par år sedan en konstpedagogisk seminarieriserie som varit mycket uppskattad och efterfrågad. Det har där framkommit att en satsning på konstpedagogik är absolut nödvändig och något som efterfrågas av professionen. Regeringen har permanentat den försöksverksamhet inom museipedagogiken som pågått sedan några år tillbaka, vilket är positivt. Vi anser att en liknande satsning bör genomföras när det gäller konstpedagogiken och begär att regeringen återkommer med en plan för detta.

7.3 Form- och designutredningen

Den form- och designutredning som tillsattes i februari 1999 lämnade under september 2000 sitt slutbetänkande. Utredaren identifierar i denna en rad brister när det gäller de offentliga insatsernas inriktning och omfattning på området. Utredaren pekar bland annat på omfattande brister i samordningen på området. Regeringen har utlovat stora satsningar på form och design men bristen på konkreta förslag är påfallande. Regeringen inkom 2003 med en skrivelse på området, vilket var välkommet. Skrivelsen innehöll dock mest stora visioner och fluffiga formuleringar och få konkreta förslag. Där fanns inget helhetsgrepp för hur Sverige ska bli en ledande nation inom form och design. Det är nu fem år sedan utredaren lämnade sitt förslag till åtgärder och än har regeringen inte kommit med några förslag trots att detta är ett område

som ska vara prioriterat. I sin regeringsförklaring utlovade statsminister Göran Persson satsningar på ett designmuseum, men av det uttalandet finns inte ett spår i budgetpropositionen. Vi begär därför att regeringen snarast återkommer till riksdagen med förslag som innebär konkreta åtgärder för hur staten kan stödja en positiv utveckling av svensk form och design. I ett sådant arbete är det också viktigt att utvärdera och ta till vara de insatser som gjorts under Designåret 2005.

7.4 Hemslöjd – en viktig del av vårt svenska kulturarv

Arbetet med att föra vidare traditionella tekniker inom konsthantverk handlar om att odla stolthet och samhörighet med sin bygd och sin historia. Samtidigt som de tekniker som utvecklats under historiens gång vidare används förändras formerna och användningsområdet. Det arv som skall gå vidare utvecklas och får nya former. För att i möjligaste mån skapa förutsättningar för slöjden att leva vidare finns i de flesta län två läns-hemslöjds-konsulenter, en med inriktning mot textil och en som har ansvar för de hårda slöjdteknikerna. I deras arbete ingår att ordna kurser, utbildningar och utställningar med pröva-på-verkstäder för en slöjdintresserad allmänhet. En viktig dimension av läns-hemslöjds-konsulenternas arbete handlar om att ordna verksamheter för barn och ungdomar, till exempel i form av särskilda slöjd- och konsthantverksläger. På så sätt förs kunskaperna vidare till nya generationer. I en tid där allt skall gå fort ger konsthantverket möjlighet till andrum.

Kristdemokraterna vill i detta sammanhang särskilt uppmärksamma verksamheten som bedrivs av föreningen Svenska Spetsar. Sverige har en lång tradition av knyppling av spetsar, en tradition som i dag har svårt att överleva. Det är viktigt att denna tradition förs vidare och inte försvinner, och det bör därför vara ett prioriterat område inom Nämnden för hemslöjdsfrågor.

8 Film

Som kulturbärare är filmen unik i sitt gränsöverskridande. Den fyller också andra funktioner som att påverka och förklara omvärlden, roa, informera och även bidra till igenkännande och identifikation. Film är konst. För Kristdemokraterna är det därför en självklar utgångspunkt att filmen skall ges statligt stöd. Stödet har en viktig uppgift när det gäller att främja värdefull svensk filmproduktion och främja visning av värdefull film.

Regeringen har aviserat en filmpolitisk proposition under hösten 2005. Vi kommer där att återkomma med mer omfattande förslag. Här kommer vi därför enbart att lyfta fram några få frågor på detta område.

Fel! Okänt namn på

8.1 Filmavtalet

Ända sedan 1960-talet har det statliga stödet till filmen reglerats i olika former av så kallade filmavtal. Det senaste avtalet mellan staten, Svenska Filminstitutet, Sveriges Television och TV 4 började gälla år 2000. Kristdemokraterna var då positiva till att ett nytt avtal ingicks eftersom det ger en god grund att stå på för svensk film. Redan då markerade vi dock vikten av att riksdagen informeras om avtalsinnehållet innan avtalet skrivs under. Regeringens sätt att ställa riksdagen inför ett redan förhandlat avtal är inte acceptabelt. Efter en lång förhandling och många motgångar har nu regeringen tillsammans med filmbranschens parter i dagarna aviserat att de kommit överens om ett nytt avtal. Detta är positivt, men den osäkerhet som den långa förhandlingstiden inneburit för branschen är inte acceptabel.

Kristdemokraterna anser att det är nödvändigt att det statliga stödet till filmen anpassas efter en ny tid med ny teknik och nya utmaningar. Ett eventuellt nytt filmavtal får inte innebära låsningar som hindrar en offensiv utveckling av svensk film. I det filmavtalet som gällt fram till nu regleras bland annat resurserna till så kallade regionala filmcentrum. Några regioner har saknat sådana centrum och när nu verksamhet kommit i gång i dessa regioner har Filminstitutet saknat möjligheter att ge ekonomiskt stöd eftersom samtliga resurser är intecknade. Avtalet har i dessa avseenden på ett oönskat vis blivit en tvångströja i stället för ett stöd till svensk film.

8.2 Filminstitutet

Filminstitutet driver en verksamhet som ska stödja produktion av värdefull svensk film och främja spridning och visning av kvalitetsfilm. Det statliga stöd som Stiftelsen Svenska Filminstitutet fördelar motsvarar stöd som på andra områden fördelas av offentliga institutioner. Därför bör Filminstitutets förvaltningsuppgifter omfattas av handlingsoffentlighet. Det ansåg även den filmutredning som låg till grund för filmpropositionen för några år sedan. Regeringen hävdar dock att det är omöjligt att skilja ut vilka medel som är allmänna och vilka som utgör bidrag från andra än staten vid stiftelsens handläggning av ärenden. Detta är ett anmärkningsvärt ställningstagande. Liksom för andra stiftelser/förbund som fördelar statliga medel borde krav ställas på att offentlighetsprincipen ska gälla delar av verksamheten som rör statliga medel.

8.3 Rörliga bilder

Den rörliga bilden är inte bara en konstform i sig, det är också en del av kulturarvet. Det är ett arv som har stor betydelse för många människor och som vi har ett ansvar att bevara inför framtiden. Ansvaret för detta delas i dag av flera myndigheter och institutioner. Kostnaderna är höga och regeringen

har inte angivit någon inriktning eller avgränsning för verksamheten. Beståndet av rörliga bilder ökar snabbt. I juni 2003 lämnade Riksdagens revisorer en rapport där de såg behovet av en samordning för bevarande av den rörliga bilden som kulturarv. De var mycket kritiska till regeringens brist på initiativ i frågan. Kristdemokraterna håller med Riksdagens revisorer i deras problemanalys. Regeringen måste ta ett initiativ för att se över den framtida organisationen. I dag finns rörliga filmer bevarade vid flera olika institutioner som Statens Ljud och Bild, Sveriges Television, Svenska Filminstitutet och nu även Filmvårdscentralen i Grängesberg. Dessutom finns ett stort antal rörliga bilder i privat ägo där det finns ägare som önskar att det egna materialet skall bevaras av någon kulturinstitution. Vi anser att regeringen bör initiera ett genomgripande reformarbete för att bevara den rörliga bilden. Regeringen har aviserat att ett förslag kommer att presenteras i den kommande filmpolitiska propositionen, och vi ser därför fram emot regeringens förslag.

9 Konstnärernas villkor

Konsten skänker ett mervärde i livet för alla människor. Det är därför viktigt att de konstnärer och kulturskapare som skapar de konstverk, musikstycken, dansverk och böcker som vi alla får glädje av ges drägliga livsvillkor och möjligheter att utöva sin konst utan att ekonomiskt behöva stå på ruinens brant. I dag är det många konstnärer som har svårt att klara sitt uppehälle. De stödformer och försäkringsvillkor vi skapat är inte anpassade efter konstnärernas speciella arbetsvillkor och livssituation. För att nå en kulturell frihet och mångfald i Sverige måste dessa brister i systemet uppmärksammas och justeras. Samtliga politikområden bör samordnas så att rimlig hänsyn kan tas till konstnärernas speciella förhållanden.

Kulturell frihet, mångfald och vidareutveckling skall främjas genom goda villkor för konstutövare. Den konstnärliga friheten är en förutsättning för ett livskraftigt kulturliv, och det är därför viktigt att kulturpolitiken, inklusive konstnärsstöden, verkar stödjande utan att vara styrande. Konstnärlig frihet innebär dock inte att kulturen är problemfri eller att den står ovanför regler och ansvar. Vad som är god smak kan inte läggas fast av någon statlig nämnd, men vi måste ändå våga stå för att konstnärer precis som andra människor har ett ansvar för det de producerar. En aktiv debatt om vad som är kvalitet och om den konstnärliga frihetens gränser kan därför verka mer uppfriskande än begränsande.

Konstnärernas arbetsmarknad skiljer sig från situationen inom de flesta andra yrken. Om fast arbete är det vanliga på arbetsmarknaden i stort är arbeten inom kultursektorn oftast tillfälliga och arbetslösheten är hög. Utredningar visar att de statliga ersättningarna och bidragen har ökat väsentligt i betydelse för de yrkesverksamma konstnärerna och för deras möjlighet att ägna sig åt sitt konstnärliga arbete. I den statliga kulturpolitiken måste det därför skapas bättre förutsättningar för konstnärerna att försörja sig på sitt arbete. Vi ut-

Fel! Okänt namn på

vecklar vår syn på konstnärernas villkor i en gemensam motion med Moderaterna, Folkpartiet och Centerpartiet.

Stockholm den 5 oktober 2005

Gunilla Tjernberg (kd)

Inger Davidson (kd)

Ulrik Lindgren (kd)

Sven Brus (kd)

Torsten Lindström (kd)

Olle Sandahl (kd)

Chatrine Pålsson (kd)

Rosita Runegrund (kd)

Kenneth Lantz (kd)

Dan Kihlström (kd)